

Изложба

ОПУСОТ НА ВЛАДИМИРСКИ



1. Покрај Вардар - 1958 г.
2. Пат - 1939 г.
3. Морна од Радика - 1965 г.
4. Покрај Вардар - 1966 г.

Кон средината на овој месец во Националната галерија Даут пашин амам во Скопје ќе имаме ретка и исклучителна можност да ја видиме ретроспективната изложба на еден од основоположниците на македонската современа уметност **Томо Владимирски**. Владимирски го одбележува оној период на македонската ликовна уметност кога, по **Димитар Пандилов, Никола Мартиноски и Лазар Личеноски**, се јавува разновидност во изразувањето на современата уметност и во нејзината егзистенција, воопшто.

Интегрален дел на тој никулец е и личноста на Томо Владимирски, еден од влугубениците во колористичката сензација на сликарскиот медиум, кој се впушти во уметничката авантура - не со некоја непосредна и традиционална поврзаност со неа, туку пред сè со опслушувањето на внатрешниот импулс, во оној незапирливо диктат на срцето на кој човек тешко може да му одолее.

Владимирски е роден кон крајот на летото 1904 година, во скромно семејство во Пажко маало, стариот дел на Скопје, покрај Вардар. Убавината на оваа река го исполнува со радост и ја буди неговата фантазија, овозможувајќи му уште во раната младост да оствари непосреден контакт со природата.

Во тие најрани години од својот живот, Томо чувствува особено треперење при допирот со сето она што го опкружува, а наклонетоста кон цртањето конкретно почнува да се манифестира во текот на неговите гимназиски денови. Во 1918 - 1919 година, заедно со Никола Мартиновски, го посетува ателјеото на сликарот - зограф **Димитрија Андонов Папрадишки**, остварувајќи непосреден контакт со сликарскиот занает и наметувајќи дека сликарството станува оној императив што подоцна ќе го определи целиот негов животен пат.

Неговото сликарство се карактеризира со пошироко сфатен интензивен реализам, во смисла на длабоко доживување на темите што ги обработува.

Професијата на своите чувства и "кадрите" на своите интересирања тој ги доживува и ги доловува како сцени од еден конкретен живот - својот, како сенвенци од реалниот свет во кој живее и од кој се инспирира.

Се чини дека доколку го разбереме, во тој прифатиме ваквиот однос на Владимирски кон сликарството, ќе можеме правилно да го протолкуваме и неговото творештво.

Човекот од југот, со сета метафора што ја подразбира оваа географска "припадност", предизвикот на белото платно го разбира исклучиво како екран врз кој ќе бидат проектирани луѓето, пејзажот и животот на тоа поднебје и др крај и останува

доследен на оваа определба.

Она што, исто така, би нè вратило во миговите на минатото, а што остана трајно одбележано во творештвото на Владимирски, се низа остварувања со етнолошко-фолклорни елементи, потоа мотивите со староградска архитектура (присутина и во голем број цртежи) од неколку градови во Македонија (Охрид, Велес, Битола и др.), и цел циклус слики што му ги посвети на својот роден град, одбележувајќи го речиси секој негов дел - од центарот, мостовите на Вардар, позначајните зградени од општествениот живот, Калето, како и импозантен број слики посветени на Старата скопска чаршија, којашто ја доловува во својот автентичен амбиент и во општата атмосфера на еден изминат начин на живеење. Голем број негови акварели се посветени на оваа тематика, при што во нив доминираат топлата тонска скала и лесните акварелски претопувања.

Она што сосема ќе го преокружира во последните две децении од неговиот живот и ќе го задржи неговото внимание е реката, чишто незапирлива тек - како вечен симбол на животот - ќе доживее своја кулминација токму во тој последен период на неговото творештво. Трите самостојни изложби на Владимирски по војната се посветени на феноменот на реката Вардар и на Радика, експлантно зборувајќи до која мера уметникот е обземаен од убавината на нивните води. Роден покрај Вардар, тој реката - уште како дете - ја доживува со еден сензибилитет, ја доживува како оној дел на својата егзистенција што има една поширока симболика. Во нејзината структура тој ја наоѓа симплата на животот, ја доживува како неисцрпна инспирација - токму поради бесконечните варијанти на нејзината постојана менливост. Реката ја доживува како сублимизација на своите чувства кон природата и кон животот воопшто.

Емоционалната поврзаност на Владимирски со реката повлекува и определени ликовни конвенции. Разбранетоста на чувствата најдоброр може да биде транспонирана преку експресионистичката ликовна постапка, како најсододветен начин да се манифестира силата на доживувањето. Во почетокот на петтата деценија Владимирски почнува полеза да го напушта "лесниот" импресионистички интонирани ракопис, на сметка на едно "повозбудливо" ликовно интерпретирање, со евидентни атрибути на колористичкиот експресионизам.

Со повеќе од 120 дела, главно масла на платно, - собрани од Македонија и од приватните колекции во соседството, скопската ликовна публика навистина ќе има прекрасна можност да го доживее творештвото на овој сликар. ❖

A.П.